

Микола Мироненко,
кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
(Український державний університет науки і технологій)

РОЗДУМИ НАД ЗБІРНИКОМ НАУКОВИХ СТАТЕЙ
«СТЕЖКАМИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ»
КАТЕРИНИ МАТВЄЄВОЇ ТА ЛАРИСИ ПОРЦЕВОЇ

У видавництві «Журфонд» що у м. Дніпро на початку 2023 року побачив світ збірник наукових статей під промовистою назвою «Стежками української культурології» [3]. Його авторки Катерина Матвєєва та Лариса Порцева у понад двадцяти статтях всебічно розглядають феномен української культури під різними кутами зору.

Автор тез має на меті розглянути деякі аспекти цього багатогранного явища, спираючись на думки авторок рецензованого збірника.

«Субстанції незримої вогонь» – зазначав у одному зі своїх творів український поет Леонід Первомайський, говорячи про силу слова. Саме ці рядки можна вважати лейтмотивом пропонованої широкому загалу збірки наукових праць Катерини Матвєєвої та Лариси Порцевої з питань української культурології. Саме через незриму осяйну субстанцію можливо уявити собі поняття культури – цього тонкого прошарку, який утворює неповторну ауру світосприйняття будь-якої особистості.

Головним чином міжособистісні контакти в умовах взаємодії різнопланових культурних традицій їхніх носіїв можуть як збагачувати індивідуумів при такому спілкуванні, так і утворювати додаткові полюси у сприйнятті дійсності. У крайньому випадку утворення останніх виникають збройні конфлікти, які переростають у цивілізаційні розлами, створюючи непереборні екзистенційні відмінності.

Пропонована збірка праць дозволяє по-новому поглянути на феномен розвитку культури через призму різноманітних видів мистецтва. Тут і картини наївного народного живопису з головним героєм – козаком Мамаєм. Сама назва оборонця як «мамай» має в народній свідомості тотожність зі словом «ніхто». Це такий собі спосіб приховування самоті речей, коли їх не називають справжнім ім'ям.

Усвідомити це нам дозволяє енциклопедичний словник Брокгауза та Ефрона у якому щодо слова «Май» (мая) знаходимо наступне тлумачення.

Майя (санскр. Mâyā – чаклунська сила, хитрість, обман) – ілюзія, що уособлюється в індуській міфології у вигляді богині, метою якої є зваблення та обман людей. Іноді Майя є тотожним до шакті (śakti - сила) чи жіночої енергії Брахми – творця світу; у цьому значенні вона майже синонімічна матері чи природі. У

переносному значенні: неймовірне, незбагнене [1]. У грецькій мові Маїа походить від μάϊα «мати, годувальниця, нянька, баба», спорідненого з «мама», *укр.* мама [2].

У такому варіанті слово «мамай» варто розглядати, як «син майї (тобто рідної землі), споріднений з природою, не-чужий».

І дійсно, для українського народу козак Мамай є оборонцем, символом рідної землі, її першоосновою.

На такі роздуми наштовхує ознайомлення лише з однією – першою – працею у пропонованому збірнику Катерини Матвєєвої та Лариси Порцевої. Автори ж зацікавлено ведуть читача стежками через інші виміри культурного буття нашого народу: театральне мистецтво, розвиток науки, хореографічні па, ароматерапія тощо.

У підсумку виникає цілісна картина самоусвідомлення української нації як самодостаньої спільноти окремих індивідуумів. Цьому сприяє багатогранність здобутків десятків поколінь наших пращурів, які залишили нам у спадок цей діамант народної культури: традицій, вірувань, пісень та міфів. Перебуваючи в такому часо-просторі, сучасна людина має змогу як черпати з цього незамуленого джерела, так і докластися до його наповнення через усвідомлення власної унікальності та самодостатності. Адже останнє відчуття виникає тільки як підсумок гармонії перш за все із самим собою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Брокгаузъ Ф.А., Ефронъ И.А. Энциклопедический словарь. Томъ XVIII. Лопари – Малольтніе преступники. С-Петербургъ: Типо-Литографія И.А. Ефрона, 1896. – С. 392.
2. Етимологічний словник української мови: В 7 т., Т. 3. Київ: Наук. думка, 1989. – С. 364.
3. Матвєєва К.В., Порцева Л.І. Стежками української філології: збірник наукових статей. Дніпро: Журфонд, 2022 192 с.